

آیین‌های مشترک

دوره‌می خانواده‌ها

خوردن آجیل، میوه

فال حافظ

شاهنامه‌خوانی

داستان‌گویی

خاطره‌گویی

نام دیگر: شب چله

چله بزرگ

چهل روز از موسم زمستان که آغاز آن مطابق اول خدی و هفتمی ماه جلالتی و بیست و دوم دسامبر فرانسوی و پایانش شانزدهم بهمن ماه جلالتی و سی ام ژانویه فرانسوی است.

چله کوچک

بیست روز از فصل زمستان که آغاز آن از هفدهم بهمن ماه جلالتی شروع می‌شود و در پنجم اسفند ماه پایان می‌یابد. چله زمستان همان چله بزرگ است و گاه در تداول عامه کنایه از سرمای سخت باشد. چله زمستون.

یلدا در چهار گوشه ایران

آذربایجان غربی

فرستادن هدیه
برای نوعروس

قسم دادن چله بزرگ
برای سخت نگر فتن
در زندگی

گیلان

تزئین ماهی بزرگ و
فرستادن برای نوعروس

پختن آش شیر
لبو و حلوائ گردو

آذربایجان شرقی

گذاشتن شال قرمز در خونه
به عنوان هدیه عروس

پختن آش شیر
لبو و حلوائ گردو

قزوین

فرستادن خونه چله
برای نوعروس

خوردن سبزی پلو با ماهی
خوردن میوه
خشک و سرخ

مرکزی

برگزاری سه شب متوالی
(بزرگه، وسطی، کوچیکه)
خواندن داستان‌های کهن
سعدی‌خوانی
پریاپوچ، دزدبازی
مشاعره

سمنان

گویش: شب یلدا یلدا یلدا
شب الله
چله‌کشی
(قریانی کردن کوسفند)
خواندن دو رکعت نماز
گل یاپوچ، نخودبازی

اردبیل

گویش: چيله گنجه سنی
بردن «چله»
برای نوعروسان
بازی گل یا پوچ

قم

فرستادن هدیه
برای نوعروس
آویزان کردن شال
از پشت بام خانه‌ها
قاشق‌زنی

البرز

شال اندازی شب چله
در طالقان
درجی سران طالقان
(شبهه قاشق زنی چهارشنبه سوری)
رفتن دختران دم بخت
طالقان به تعبیر خانه

یزد

فرستادن هدیه
برای نوعروس
فال‌گیری با گردو
خوردن آش شولی

خراسان

حمل چراغ توسط میهمان
مراسم سر حمامی
برای عروس و داماد
تهیه شیرینی از گیاهی
به نام چوبک

لرستان

واژه «شو اول قاره»
فال چهل سرود
آویزان کردن شال
از پشت بام خانه‌ها
برای گرفتن آجیل

همدان

فال سوزن
شعر خواندن توسط
مسن‌ترین زن خانواده
خوردن کشمش و گردو

فارس

گرفتن فال کلوک (کوزه)
گفتن قصه و متلک
خوردن کلم‌پلو

کردستان

خوردن دلمه و سنگک
کالک ترش، آتو
(خوشه انگور به نخ کشیده شده)
کاسه هاوسا (همسایه)
جوراب‌بازی، شال
انداختن و خوانچه بردن

زنجان

گذاشتن دانه اناز
کنار چراغ زنبوی
(تا چراغ هم از سرخی اناز انرژی بگیرد)
خواندن داستان‌های کهن
مانند خضر نبی

خوزستان

انتظار برای استقبال
از قارون افسانه‌ای
شعر خوانی
و شکستن فندق

سیستان و بلوچستان

پذیرایی با پودر
خوش‌خور (ستو)
جشن خانوادگی
اجرای موسیقی محلی

اینفوگرافی: حمیدرضا یزدان‌فرجی